

КЛАСТЕРНА ОРГАНІЗАЦІЯ ПІДПРИЄМСТВ У СФЕРІ ВИКОРИСТАННЯ ТВЕРДИХ ПОБУТОВИХ ВІДХОДІВ У ТЕПЛОЕНЕРГЕТИЦІ

Мішеніна Н.В., к.е.н., доц., **Панченко О.В.**
Сумський державний університет

Динамічний екологічно збалансований розвиток різних галузей національного господарства, зокрема теплоенергетичного комплексу, потребує формування стратегічних напрямів кластерних взаємодій підприємств, організацій та державних управлінських структур.

В даній роботі висунута гіпотеза про доцільність та необхідність застосування теорії регіональних кластерів для формування та розвитку організаційно-економічних умов вирішення проблем використання твердих побутових відходів в теплоенергетиці, оскільки цей технологічний процес пов'язаний з діяльністю підприємств різних галузей.

Під територіально – виробничим комплексом з використання твердих побутових відходів (ТПВ) (регіональним еколого – енергетичним кластером) нами розуміється група локалізованих в регіоні взаємопов'язаних підприємств та організацій, органів державного управління, які взаємодіють та доповнюють один одного в процесі використання ТПВ в якості енергоресурсів в межах єдиного технологічного ланцюга вирішення цієї еколого – енергетичної проблеми.

Метою формування територіально-виробничого комплексу кластерного типу з використання ТПВ у якості енергетичних ресурсів в теплоенергетиці (регіонального – еколого – енергетичного кластеру) є реалізація комплексного підходу до вирішення екологічно – енергетичної проблеми, шляхом об'єднання зусиль підприємств різних галузей, органів міської влади, органів державного регулювання екологічних та енергетичних для реалізації технологічного процесу перетворення (ТПВ) в енергоресурси, на основі кластерної взаємодії зацікавлених осіб.

Відповідно до поставленої мети, основні *завдання* щодо формування, функціонування та розвитку такого кластеру можна представити наступним чином:

1. Ідентифікація інтересів зацікавлених осіб (господарських суб'єктів) в системі поводження з ТПВ.
2. Виокремлення організацій (підприємств) в якості структуроутворюючих та забезпечуючих.
3. Постійне виявлення та оновлення дії організаційно – інституціональних, фінансово – економічних, еколого – економічних важелів, які впливають на прийняття управлінських рішень щодо ефективного використання ТПВ в якості енергоресурсів у процесі кластерних взаємодій.
4. Підвищення ефективності взаємодії між організаціями-учасниками

кластеру та іншими суб'єктами господарювання регіону та населенням.

5. Зменшення обсягів неефективного утворення та захоронення ТПВ та підвищення швидкості знешкодження ТПВ на рівні регіону.

6. Впровадження інноваційних технологій щодо використання ТПВ в якості енергоресурсів, а також управління у вирішенні еколого – енергетичних проблем (наприклад, логістичних).

7. Оцінка та забезпечення кластерного виробничо – економічного, організаційного, екологічного та соціального ефектів с урахуванням синергетики їх прояву від використання ТПВ в якості альтернативних енергоресурсів на різних рівнях управління.

8. Постійне вдосконалення системи моніторингу результативності взаємодії учасників кластерного утворення.

9. Покращення координації взаємодії між органами місцевої влади, органами місцевого самоврядування, організаціями-учасниками кластеру, некомерційними організаціями, територіальними громадами (населенням) в сфері поводження з твердими побутовими відходами.

В роботі сформовано найбільш визначальні принципи кластерної організації підприємств у сфері використання твердих побутових відходів у теплоенергетиці наступним чином:

1. *Системна інтеграція, кооперація та конкуренція учасників кластерного утворення.* Системна інтеграція та кооперація підприємств забезпечує узгодження їх еколого – економічних та фінансових інтересів, обумовлює отримання ними синергетичного ефекту і, тим самим, сприяє підвищенню конкурентноздатності.

2. *Системна взаємозалежність та самоорганізація.* Цей принцип передбачає стійкі взаємозв'язки (організаційно – технологічні, економічні, фінансові та ін.) між учасниками регіонального еколого – економічного кластеру та містить елементи системної самоорганізації підприємницьких структур в якості умови сталого розвитку.

3. *Інноваційність.* Цей принцип орієнтований на розробку впровадження та розповсюдження інноваційних технологій (зокрема, і управлінських), пов'язаних з використанням ТПВ в якості енергоресурсів.

4. *Динамічність та збалансованість* у процесах формування, функціонування та розвитку кластерних структур, а також необхідну адаптацію до змінних умов зовнішнього середовища. Принцип також означає структурно – функціональні трансформації учасників регіонального кластеру.

5. *Економіко – правова відповідальність на різних ієрархічних рівнях управління.* Означає дотримання договірних зобов'язань, домовленостей в межах інтегрованих підприємницьких процесів використання ТПВ в якості енергоресурсів.

6. *Єдність інформаційного забезпечення учасників кластерного*

утворення на основі створення системи моніторингу взаємодій організацій (підприємств) на логістичних засадах.

В роботі запропоновано структурно – функціональна схема територіально – виробничого комплексу з використання твердих побутових відходів (ТПВ) у якості енергетичних ресурсів кластерного типу.

– Міжнародна стратегія економічного розвитку регіону: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції, м. Суми, 19–21 червня 2012 року / за заг. ред. О. В. Прокопенко. – Суми : СумДУ, 2012. – С. 76-78.